

HET UUR U



Veldhoven



HET UUR U

Inleiding

Dit overdrachtsdocument geeft een indruk van opgaven en trends, die van invloed zijn op de toekomst van Veldhoven. Het is opgebouwd rond de grote opgaven waar we de komende jaren voor staan. Het geeft een overzicht van feiten, trends en actueel beleid.

Daarnaast bevat het ambtelijke aandachtspunten zonder politieke kleuring. Het kan helpen om het gesprek aan te gaan over belangrijke onderwerpen en om prioriteiten en ambities te bepalen.

Trendanalyse

Het managementteam van de gemeente Veldhoven heeft Platform31 gevraagd om een trendanalyse te maken voor Veldhoven. Deze analyse is gebruikt bij het opstellen van dit overdrachtsdocument.

De trendanalyse geeft een onafhankelijk beeld van de belangrijke opgaven die op Veldhoven afkomen. Daarvoor zijn openbare data gebruikt.

HET UUR U



“In de nieuwe bestuursperiode kunnen raad en college ‘kathedralen bouwen’: mensen die in de Middeleeuwen besloten om een kathedraal te bouwen, wisten dat zij het eindresultaat nooit zelf zouden zien; maar ze wisten wél dat ze iets waardevols wilden nalaten voor volgende generaties. Met een langetermijnvisie kan de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties keuzes maken om de historische kansen van Veldhoven optimaal te benutten en om kathedralen te bouwen”.

Koos van Dijken, Platform31 (opsteller van de trendanalyse)

HET
UUR
U



Het uur U

We bevinden ons midden in grote veranderingen in de wereld, in onze regio én in Veldhoven. Daarnaast worden de taken en opgaven van de gemeentelijke overheid steeds omvangrijker en complexer, zonder toereikend budget. Dat stelt het bestuur voor flinke uitdagingen.

Op basis van de trendanalyse en de specifieke situatie van Veldhoven komen we tot drie hoofdopgaven voor Veldhoven.

Een hoofdopgave die reageert op algemene ontwikkelingen die mondiaal en nationaal op ons afkomen.

Een hoofdopgave die ontstaat door de enorme economische groei in Veldhoven en onze regio (schaalsprong)

Hoe kunnen we als overheid goed blijven anticiperen op de snelle ontwikkelingen en complexiteit in uitdagingen?

Routekaart

Voorgaande inzichten hebben eind 2021 geleid tot het starten van een gemeentelijk traject onder de aanvankelijke noemer 'routekaart'. Dit traject moet bestuur en organisatie helpen om te komen tot een duidelijke koers voor Veldhoven, zodat er de komende jaren heldere keuzes gemaakt kunnen worden. Het gelimiteerde budget zorgt er immers voor dat we niet alles kunnen doen. Daarvoor is een gemeentebrede visie op de toekomst van Veldhoven nodig. Inmiddels is de routekaart een onderdeel geworden van een meerjarig ontwikkeltraject 'Geluksexpeditie'. Naast de visie op de koers van Veldhoven, gaat het traject ook in op de daarbij passende ontwikkelingen voor de gemeentelijke organisatie.



Duurzame toekomst

Veldhoven heeft een prettig en gezond leef- en werkklimaat. Goede voorzieningen, wijken met hun eigen karakter, iedereen kan zich thuis voelen en meedoen, we voelen ons met elkaar verbonden, er is ondersteuning waar nodig, een bloeiende en diverse arbeidsmarkt en de ligging dicht bij stad en buitengebied. Dit is wat de Veldhovenaar in het dagelijks leven ervaart en wat belangrijk is voor de kwaliteit van leven. Dat willen we ook graag voor onze toekomstige generaties blijven behouden.

Onze huidige manier van leven lijkt op de lange termijn onhoudbaar. We zien op allerlei terreinen de grenzen in zicht komen: Klimaatverandering en overbelasting van de aarde zorgen voor veel problemen, we leven steeds langer en willen actief en zelfstandig blijven én een ongezonde leefstijl zorgt voor veel gezondheidsproblemen.

De ontwikkelingen die op ons afkomen dwingen tot keuzes. Deze worden deels op mondiaal en (inter-)nationaal niveau gemaakt. Maar zeker ook op lokaal niveau kunnen onze keuzes het verschil maken. Voor het welzijn van onze inwoners en de toekomstige generaties zijn duurzame keuzes nodig, die we niet langer kunnen uitstellen. Hierbij moeten we verbindingen leggen tussen verschillende maatschappelijke opgaven.

HET
UUR
U



Duurzame toekomst



Positieve gezondheid

Gezondheid vraagt om een brede en integrale benadering. Bij positieve gezondheid staat niet ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal. Het is belangrijk je aan te kunnen passen en regie te hebben over je eigen leven; fysiek, sociaal en emotioneel.

- In het lokaal Preventieakkoord zijn speerpunten en doelstellingen benoemd (rookvrije generatie, overgewicht, eenzaamheid). Regionaal is de ambitie neergelegd om in 2030 alle inwoners van de Brainportregio tenminste 3 extra jaren te laten leven in goede gezondheid en waarin de gezondheidsverschillen met 20% zijn afgenomen.
- Preventie is een belangrijk aspect in lokaal gezondheidsbeleid. Het gaat dan bijvoorbeeld om vergroening, bewegen, wonen, onderwijs, sport, werk, inkomen, sociale contacten en zingeving.



Kansenongelijkheid

Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau neemt het aantal mensen dat niet meekomt in onze samenleving, toe. Een duurzame toekomst vraagt om verkleining van de kloof in kansen en mogelijkheden. Ook al is de kloof in Veldhoven nog relatief beperkt, de opgave is om die niet te laten groeien. In een economisch bloeiende regio, zou niemand (langdurig) aan de kant moeten staan.

Vaak gaat kansenongelijkheid over van generatie op generatie. Dat leidt tot structurele armoede, kans op schulden, slechtere gezondheid, energie-armoede en minder mogelijkheden om mee te doen.

Oplossingen kunnen worden gevonden in een brede aanpak van preventie, vroegsignalering, voorlichting en diverse soorten van ondersteuning. Maar ook in aandacht voor (voorschoolse) educatie en onderwijs, toeleiding naar (vast) werk, betaalbare huisvesting en aandacht voor de effecten van digitalisering. Hierbij is niet alleen de overheid aan zet, in onze contacten met bedrijfsleven en kennisinstellingen kunnen we als overheid bondgenoten vinden.

Digitalisering, informatisering en datagedreven werken

We leven in een informatiesamenleving, waarbij steeds meer diensten en contacten online plaatsvinden en er een veelheid aan data beschikbaar is. Dit biedt kansen en bedreigingen.

- Onze dienstverlening kan veel meer tijd- en plaats-ongebonden plaatsvinden. Dit vergroot de bereikbaarheid van diensten aan onze inwoners. Anderzijds schuilt hierin ook het risico dat groepen, die niet (digi-)taalvaardig zijn, hiervan verstoken blijven.
- De behoefte om resultaten van beleid tastbaar te maken groeit. Data-analyse, meten en monitoren kan ons helpen bij het bepalen en bijsturen van beleid. Het gebruik van data is eigenlijk onvermijdelijk om goede keuzes te kunnen maken en prioriteiten te stellen. Momenteel is onze gemeentelijke organisatie hierop nog onvoldoende toegerust.
- Digitalisering kent ook bedreigingen: veiligheid/privacy, vergroten van kansenongelijkheid, ongenueanceerde meningsvorming en polarisatie, desinformatie en afhankelijkheid van systemen. De organisatie moet hier goed op toegerust zijn.



Zelfstandig thuis

De (dubbele) vergrijzing, het toenemend arbeidstekort in de zorg en de situatie op de woningmarkt dwingen ons tot nadenken over slimme oplossingen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Uit onderzoek is bekend dat mensen zonder sociaal netwerk zeven keer zoveel kans hebben op opname. Een belangrijk onderwerp in dit vraagstuk is dan ook verbinden. Daarnaast is een integrale aanpak van belang: bijvoorbeeld door in de Woonvisie aandacht te besteden aan voldoende, passend en betaalbaar woningaanbod en wonen met zorg.



Sociale samenhang

De groei van de bevolking heeft in Veldhoven voor het grootste deel te maken met buitenlandse migratie: kenniswerkers, gezinspartners, statushouders, arbeidsmigranten. Dit biedt kansen en bedreigingen. Integratie en het gericht betrekken van deze doelgroepen helpt hen zich thuis te laten voelen.

- De sociale functie van de leefomgeving is belangrijk voor de samenhang in de gemeenschap. Denk hierbij aan ontmoetingsplekken in de wijk zoals wijkgebouwen, parken en pleinen.
- Door samen met inwoners en onze maatschappelijke partners vorm te geven aan de maatschappelijke opgaven, groeit het gevoel van verbondenheid. Een integrale gebiedsgerichte aanpak kan daarbij helpen.

Kwaliteit leefomgeving

We moeten alle zeilen bijzetten om te zorgen dat ook toekomstige generaties kunnen blijven genieten van het mooie Veldhoven. Dat vraagt om goed voorouderschap zodat ook onze kinderen met trots kunnen terugkijken op onze nalatenschap.

- Om natuurlijke (klimaat)systemen weer beter in balans te brengen, moeten we aandacht geven aan vergroening, biodiversiteit en waterbeheersing. Dit biedt ook kansen voor het verblijfsklimaat en positieve gezondheid. Wil je hier als gemeente meer op sturen, dan biedt het principe van 'gezonde verstedelijking' een handvat.
- Nieuwe woningen, maar ook de bewoners van bestaande woningen kunnen een impuls geven aan verduurzaming. Dit biedt ook een economische kans voor ondernemers en instellingen.
- Schone lucht en het beperken van geluidhinder is een basisbehoefte van de mens. GGD-onderzoek toont aan dat dit aanmerkelijk kan bijdragen aan een gezonder leven.

Duurzaamheid en energie

Versnelling en intensivering van ingezette acties op duurzaamheid is hard nodig om de klimaatdoelen te behalen. De gemeente zit, samen met andere overheden, op een sleutelpositie om dit te realiseren. Er is een omslag in denken nodig, waarbij duurzaamheid wordt gezien als een kans en een noodzaak voor het verbeteren van onze leefomgeving. Energietransitie en klimaatadaptie zijn een flinke opgave voor de totale samenleving.

- Als gemeente hebben we een voorbeeldrol. Bijvoorbeeld door het verLedden van de openbare verlichting, de opwekking van zonne-energie langs wegen en op grote parkeerplaatsen, het verduurzamen van onze gebouwen en door bij de inrichting van de openbare ruimte rekening te houden met biodiversiteit en klimaatbestendigheid.
- Daarnaast kunnen we eisen opleggen aan bijvoorbeeld ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en ondernemers bij het realiseren van hun plannen.
- Ook onze inwoners kunnen we stimuleren om bijvoorbeeld hun woning, tuin of wijk te verduurzamen. Als gemeente kunnen we partijen die inwoners hierbij helpen faciliteren om hun rol uit te voeren.
- Duurzame mobiliteit is het vertrekpunt voor een nieuwe kijk op onze bereikbaarheid. Elektrisch vervoer, openbaar vervoer, comfortabele fietsroutes en aantrekkelijke wandelroutes zijn een duurzaam alternatief voor de traditionele auto.



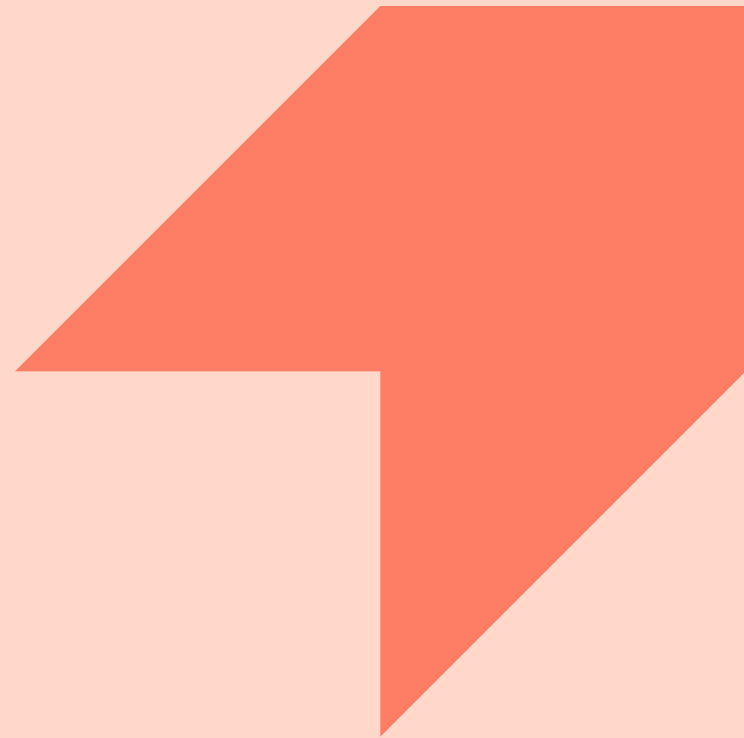
Gezonde groei

Onder aanvoering van een onstuimig groeiend ASML ontwikkelen ook de toeleveranciers en het overige bedrijfsleven zich snel. Deze brede positieve economische impuls heeft direct effect op de behoefte aan woningen, een aantrekkelijk voorzieningenniveau, goede zorg, ontplooiingsmogelijkheden en een prettige leefomgeving. Hierdoor heeft onze regio te maken met een onverwacht grote extra groei. Die is direct het gevolg van het innovatievermogen van onze regio en heeft wereldwijd grote impact op diverse maatschappelijke opgaven. Daarmee kan de vraag gesteld worden of het faciliteren van deze groei (schaalsprong) wel een vrije keuze van de regio is. Veldhoven zal hier door de sterke verwevenheid met het regionale ecosysteem sowieso geen eigenstandige afweging in kunnen maken.

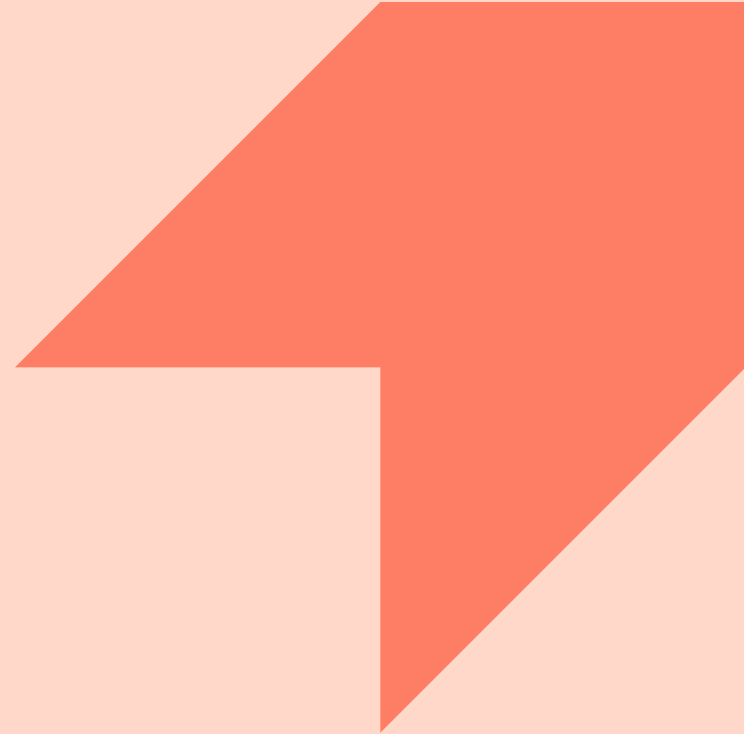
De opgave voor de overheid spitst zich meer toe op de effecten van de groei. Voor het maatschappelijk leven, de voorspelde toename van het aantal woningen met 25% in de komende 10 jaar, het verdubbelen van het aantal werknemers van ASML en de effecten op onze zorg en onderwijs. Het vraagt veel veerkracht, innovatie en inzet van onze samenleving.

We moeten een schaa sprong maken, waarbij we nog geen zekerheid hebben over hoe groot die sprong precies zal zijn. En daarbij de balans zoeken met een goede kwaliteit van leven. We krijgen een dubbele kwaliteitsslag voor onze kiezen. Daarom spreken we van gezonde groei.

HET
UUR
U

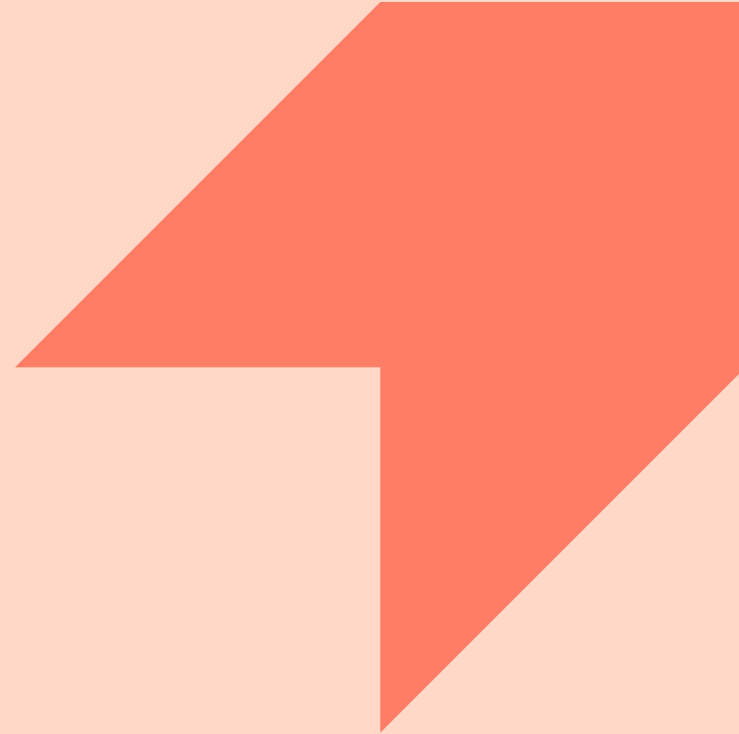


Gezonde groei



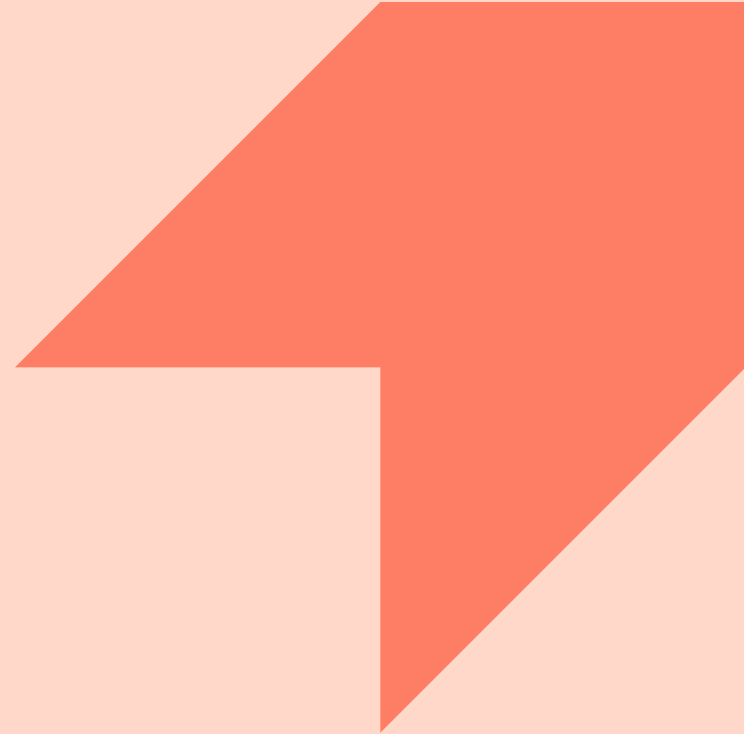
Balans bewaren

Veldhoven balanceert tussen stad en dorp in. Enerzijds is de gemeente door haar ligging, dichtheid en aanwezige voorzieningen onmiskenbaar een stad, anderzijds zijn de kwaliteiten van het dorpse nog duidelijk zichtbaar en voelbaar. Dat laatste maakt Veldhoven uniek. Het is dan ook een opgave om deze kwaliteiten te behouden, zonder dat dit de schaa sprong van de regio in de weg staat. Dit kan onder meer door voldoende aandacht te hebben voor de samenhang binnen wijken en buurten, het verenigingsleven en de korte lijnen tussen samenleving, bedrijfsleven, instellingen en gemeentebestuur. Wat ook helpt is dat we in Veldhoven - door onze gestage groei in de afgelopen eeuw - gewend zijn om nieuwkomers snel op te nemen in de gemeenschap.



Mobiliteit en bereikbaarheid

Het vraagstuk mobiliteit en bereikbaarheid is een belangrijk onderdeel van een samenhangende visie op ruimtegebruik, leefbaarheid en economische ontwikkeling. De veranderingen die op ons afkomen vragen om anders te kijken naar mobiliteit. Dominantie van de auto heeft invloed op de leefbaarheid (geluid, uitstoot, veiligheid) en het ruimtegebruik (parkeren en infrastructuur). Stedelijke verdichting en actieve mobiliteit (fiets, voet, OV) gaan hand in hand. De opschaling van ons HOV-systeem (HOV4 en Brainportline) en de opwaardering van (regionale) fietsstructuren spelen hierbij een belangrijke rol. Aantrekkelijke routes en gemakkelijk kunnen wisselen van vervoerstype kan gebruikers verleiden om mee te gaan in deze verandering.



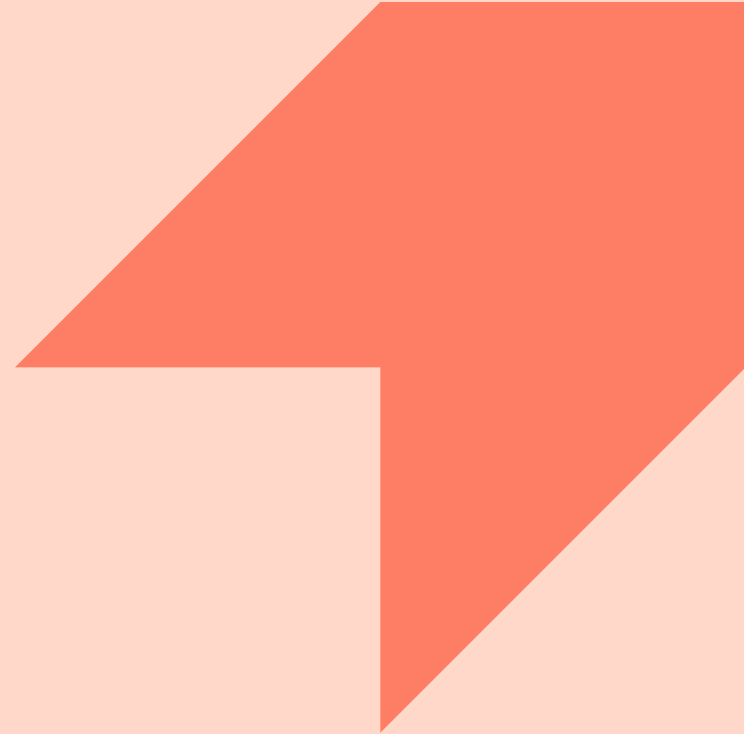
Voorzieningenniveau

Niet alleen de tech-bedrijven groeien hard, ook de dienstverlening daaromheen neemt toe met de groei van de bevolking. Voorzieningen (onderwijs, kinderopvang, sport, cultuur, detailhandel, zorg, welzijn) moeten meegroeien, zowel in kwaliteit als omvang. Door keuzes te maken kan Veldhoven zich onderscheiden.

- Onze regio heeft met Eindhoven een aantrekkelijk hart met hoogwaardige voorzieningen. Het centrum van Eindhoven ligt voor de meeste Veldhovenaren op nog geen 25 minuten fietsen, zodat zij volop profiteren van deze voorzieningen. Voor de lokale centra wordt verblijfskwaliteit en diversiteit steeds belangrijker, met een mix van cultuur, detailhandel, horeca, wonen en recreatie/sport. Door vooral hier te verdichten, worden de bestaande voorzieningen beter benut en kunnen deze een kwaliteitsslag maken. Zo kan woningbouw in en om het Citycentrum een bijdrage leveren aan behoud van een aantrekkelijk voorzieningencentrum in Veldhoven.

HET UUR U

- De samenstelling van de Veldhovense bevolking verandert door vergrijzing en migratie. Dit heeft ook invloed op de behoefte en diversiteit aan voorzieningen.
- Het aantal leerlingen op scholen neemt door de groei van de bevolking toe en de snelle ontwikkelingen op de arbeidsmarkt maakt dat het onderwijs daarop in moet spelen. Overheid, bedrijfsleven en onderwijs kunnen hierbij de handen ineenslaan door samen in te zetten op een leven lang leren.



Woningopgave

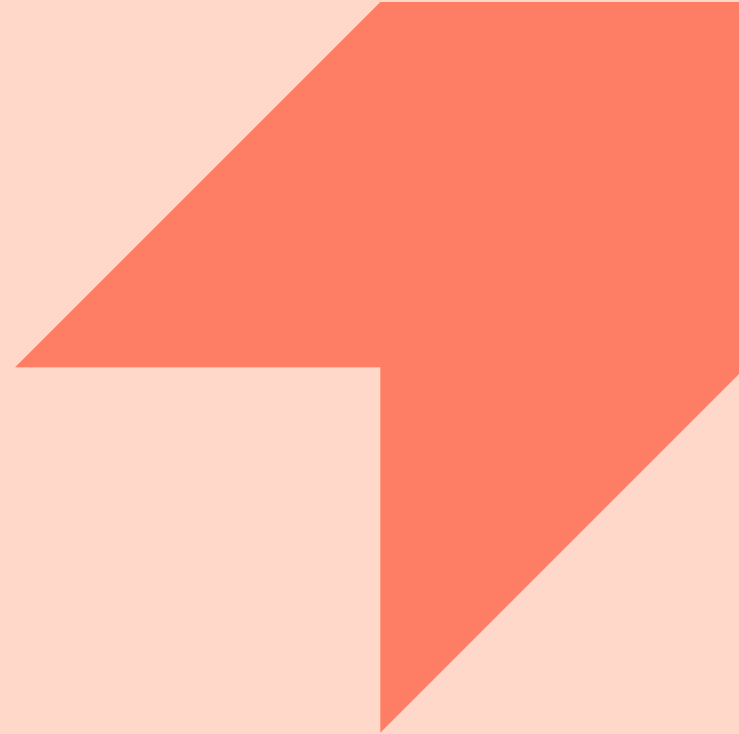
Bij het oplossen van het enorme tekort aan passende woningen gaat het de komende jaren veel meer om snelheid dan om specifieke aantallen. De groei van de arbeidsmarkt, de battle for talent, heeft een groot effect op de vraag naar woningen. De economische ontwikkeling van de regio leidt tot het inzicht dat Veldhoven de huidige versnelling in de bouw van woningen zeker tot na 2030 vast zal moeten houden. Er zijn nieuwe afspraken tussen rijk, provincie en gemeenten in voorbereiding om richting te geven aan de verstedelijkings- en woningbouwopgave. Woningen en de woonomgeving vormen een langdurig kapitaal van de leefomgeving. Daarom is het belangrijk om kwaliteit niet ten koste te laten gaan van snelheid.

- De vraag naar woningen is zo groot, dat keuzes gemaakt moeten worden. Welke plannen dragen het meeste bij aan een diverse en evenwichtige woningvoorraad, die aansluit op de verschillende behoeften? De Woonvisie 2022 die nu in voorbereiding is moet richting geven aan de keuzes die de gemeente Veldhoven daarin moet maken. Het gaat niet alleen om nieuwbouw, juist de bestaande woningvoorraad biedt kansen voor aanpassingen en doorstroming.

vervolg op volgende pagina >

HET UUR U

- De grote verstedelijkingsopgave legt een grote druk op het ruimtegebruik. Begin 2022 heeft onze raad ingestemd met de bouw van meer dan 5000 woningen tot 2040 en een verdere verdichting in en om het Citycentrum. Hoogbouw lijkt daarmee onvermijdelijk om ook ruimte beschikbaar te hebben voor een aantrekkelijke en groene omgeving.
- De woningbouwopgave biedt ook kansen om verbinding te maken met de andere thema's zoals energie, groen, mobiliteit en voorzieningen.



Arbeidsmarkt en ondernemen

De enorme economische groei in deze regio brengt ons tegelijk kansen en uitdagingen. De grote behoefte aan werknemers vergroot de kans op een passende baan. Tegelijkertijd ontstaat een tekort aan arbeidskrachten en hebben we te maken met de mismatch tussen vraag en aanbod aan personeel: we moeten op twee borden tegelijk schaken. Maar we zien ook kansen om verbindingen te leggen tussen verschillende maatschappelijke opgaven.

- We hebben iedereen nodig om de groei mogelijk te maken. Het arbeidspotentieel en de arbeidsproductiviteit moeten maximaal benut worden. Het gaat hierbij om het aanboren en ontwikkelen van talenten in de hele arbeidsmarkt, van praktisch tot theoretisch geschoold. De grote hoeveelheid banen biedt ook perspectief voor een deel van de nog niet werkzame beroepsbevolking.

HET UUR U

- De groei van onze economie is zo groot, dat de natuurlijke aanwas van arbeidskrachten niet voldoende is. En door de vergrijzing krimpt het arbeidspotentieel de komende jaren nog verder. Daardoor is het onontkoombaar om ook veel arbeidskrachten van buiten aan te trekken, in de gehele breedte van de arbeidsmarkt.
- Voor een bloeiend economisch ecosysteem zijn niet alleen de tech-bedrijven van belang, juist het MKB is een belangrijke schil die bijdraagt aan de kwaliteit van ons voorzieningenniveau.
- De economische groei, de grotere onderlinge samenwerking van bedrijven en de maatschappelijke opgaven zijn gebaat bij verandering van bedrijventerreinen naar een duurzaam stedelijk werklandschap. Denk daarbij aan het delen van functies, de mix met voorzieningen en duurzaamheidsoplossingen. Actieve sturing en samenwerking is nodig om dit efficiënt te laten verlopen.

Toekomstbestendig werken en besturen

Het recente verleden heeft ons duidelijk gemaakt dat ontwikkelingen zich niet laten sturen door de overheid, maar dat de keuzes van de overheid wel verschil kunnen maken in hoe we omgaan met die ontwikkelingen. De snelle en wezenlijke veranderingen in de omgeving dwingen de overheid tot herbezinning op haar eigen rol en werkwijze. Niet meebewegen is geen optie want dan verliest de overheid aan draagvlak in de samenleving en komt haar identiteit en legitimatie ter discussie te staan. De overheid zal op zoek moeten gaan naar nieuwe rollen en werkwijzen, die aansluiting vinden bij de eisen die de moderne samenleving stelt. En de overheid moet daarbij de koers bewaken voor het geheel.

Daarbij hoort ook dat de gemeente verder kijkt dan een enkele bestuursperiode. Het takenpakket van de gemeente groeit nog steeds, net als de complexiteit van taken. De inkomsten van de gemeente groeien niet evenredig mee, waardoor de uitvoering van taken de afgelopen jaren steeds meer onder druk is komen te staan. Het afgelopen jaar is het inzicht ontstaan dat de gemeentelijk taken en ambities niet meer in balans zijn met de beschikbare middelen en capaciteit. Het weer terug vinden en behouden van deze balans vraagt om lastige keuzes en een andere manier van werken en besturen.

HET
UUR
U



Toekomstbestendig werken en besturen



Profilering

Veldhoven heeft een eigen karakter als onderdeel van de grotere regio. Bij een sterke groei en veel veranderingen is het van belang om dat eigen karakter te bewaken en koers te bepalen. Daarbij is het nodig om standpunten in te nemen over de profilering van Veldhoven. Wat voor gemeente wil je zijn? Welke rol en positie ambieer je in de regio? Welke keuzes en partners zijn essentieel om bij te dragen aan het gewenste profiel? Inwoners, bedrijven en instellingen én andere overheden zijn hierbij cruciaal. Het is wenselijk dat keuzes gemaakt worden op basis van een lange termijnvisie. Dat vraagt iets van de manier waarop de raad en het college ambities formuleren, prioriteiten bepalen en de koers bewaken.



Burgerparticipatie

De verhoudingen in de samenleving verharden en het vertrouwen in elkaar en in de overheid neemt af. Juist in een tijd dat samen optrekken zo belangrijk is voor het realiseren van onze opgaven. Dit vraagt om een sterk rolbewustzijn van de overheid en om duidelijke kaders en procesafspraken. Zo kun je kiezen voor het 'primaat' (raad bepaalt kaders en vraagt burgers hoe ze die kaders wil invullen) of het 'ultimaat' (burgers geven mening en de raad bepaalt welke keuze gemaakt wordt). Een tussenvorm doet geen recht aan beiden.

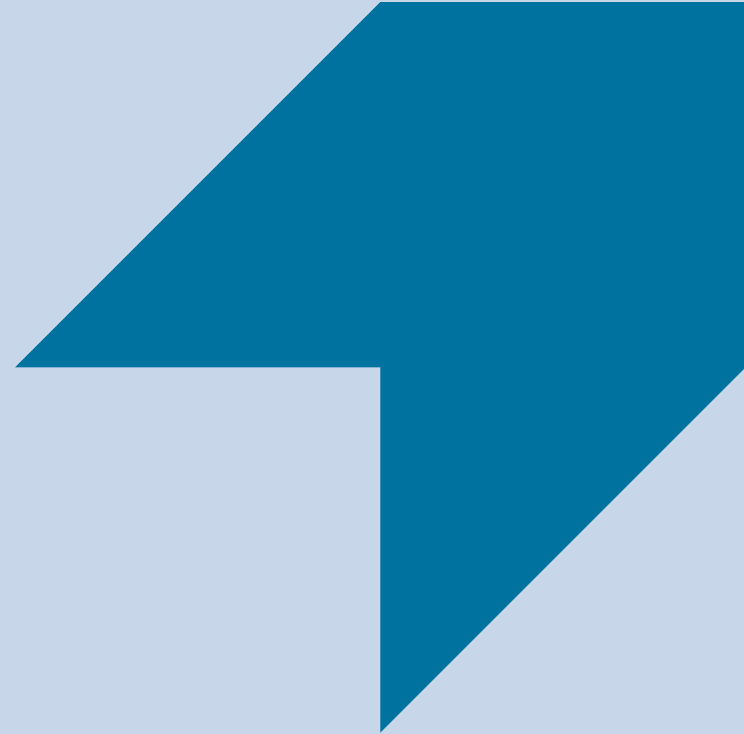
Goede burgerparticipatie is belangrijk: het moet leiden tot de goede keuzes voor heel Veldhoven. Daarom is een start gemaakt met de herziening van onze visie op burgerparticipatie. Dit is van iedereen binnen en buiten de organisatie: inwoners, gemeenteraad, ambtenaren, college, belangengroepen, instellingen. Een omvangrijk en complex traject dus.



Partners

We staan voor complexe en grote uitdagingen. Die heeft de gemeente Veldhoven niet alleen. We werken ook nu al intensief samen met andere overheidspartners, corporaties, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Dat heeft op een aantal bovenlokale onderwerpen resultaat opgeleverd, zoals bijvoorbeeld gezamenlijke afspraken met provincie en rijk. Met de toename van complexe opgaven, die een steeds meer integrale aanpak vragen, neemt de behoefte aan (regionale) samenwerking alleen maar toe. De schielsprong geeft een reden om de samenwerking in kennis, manier van werken, capaciteit en middelen uit te breiden en te intensiveren.

Onze maatschappelijke opgaven staan niet los van de samenleving. De inzet van bedrijven, instellingen en inwoners hebben we nodig bij het bereiken van onze doelen. We hebben al ervaren bij het maatregelenpakket De Run dat samenwerken met partners noodzakelijk is om een complexe opgave te realiseren. We zullen steeds vaker partners moeten zoeken in publiek private samenwerkingen (PPS). De gewenste profilering van Veldhoven geeft richting aan welke partners je nodig hebt voor je hoofdopgaven. Bij welke onderwerpen willen we bij de koplopers horen, willen we meer investeren, om gericht te kunnen sturen?



De gemeentelijke organisatie

De uitdagingen die op ons pad komen vragen om een vitale en slagvaardige gemeentelijke organisatie. Naast het uitvoeren van de wettelijke taken, wil je namelijk ook in staat zijn om wensen en ambities te realiseren en moet je in kunnen spelen op de snelle groei in onze regio.

- Om een toekomstbestendige, wendbare en weerbare organisatie te zijn, is een goede balans tussen capaciteit, taken en ambities essentieel. In de begroting 2022 is een eerste stap gezet in het herstellen van deze balans, waardoor we de wettelijke taken naar behoren kunnen uitvoeren. Om de balans duurzaam te herstellen, is het nodig om de koers van de gemeentelijke organisatie te herijken. Dit lukt niet van de ene op de andere dag, dit is een onderdeel van een meerjarig ontwikkeltraject (Geluksexpeditie) dat in gang is gezet. College, raad en organisatie moeten de handen ineenslaan om dit traject in vier jaar af te ronden.

HET UUR U

- Er is sprake van schaarste op de arbeidsmarkt, die ook de gemeentelijke organisatie raakt. Dit zal naar verwachting alleen maar toenemen de komende jaren, terwijl er door de vergrijzing ook nog eens sprake zal zijn van een flinke uitstroom van ambtenaren. Om als gemeente een aantrekkelijk werkgever te blijven in deze moeilijke arbeidsmarkt, is investeren in arbeidsvoorwaarden belangrijk.
- Daarnaast vraagt de toenemende complexiteit en omvang van de uitdagingen waar we voor staan steeds vaker om andere competenties. Denk maar aan het toegenomen belang van burgerparticipatie en regionale samenwerking.



Financiële middelen

De inkomsten van de gemeente Veldhoven bestaan in 2022 voor ca. 55% (van 140,7 mln) uit bijdragen van het Rijk. Het grootste deel daarvan (70,3 mln) komt uit het gemeentefonds. De hoogte van de uitkering van het gemeentefonds wordt bepaald aan de hand van zogenaamde maatstaven. Deze hebben betrekking op onder meer het aantal inwoners, het aantal jongeren, het aantal uitkeringsgerechtigden en de grootte van het grondgebied. De uitkering is daarbij afhankelijk van de zogenaamde 'belastingcapaciteit' (het bedrag dat gemeenten in theorie aan belasting kunnen heffen).

Het rijk is van plan om de verdeling van het gemeentefonds te herijken. Vooralsnog lijkt dit voor Veldhoven nadelig uit te pakken. De overige inkomsten bestaan uit lokale heffingen (OZB, rioolrechten, afvalstoffenheffing, etc.) en 'overige inkomstenbronnen' (rente en dividend, huren en pachten, grondexploitatie, etc.). De gemeente heeft beperkte mogelijkheden om de eigen inkomsten structureel te beïnvloeden.

- De gemeente heeft in het verleden goed verdiend aan haar grondexploitaties. De verwachting is dat dit in de toekomst (na realisatie Zilverackers en Djept) een stuk minder gaat worden, omdat er dan minder grote bouwprojecten op gemeentegrond zullen zijn.
- De belangrijkste inkomstenbron waar de gemeente invloed op heeft is de OZB. De OZB-inkomsten dragen voor minder dan 10% bij aan de totale inkomsten.
- Incidentele specifieke uitkeringen en subsidies van het rijk, provincie, Europa. De komende jaren liggen hier kansen voor onder meer centrumontwikkeling (impulsaanpak winkelgebieden), betaalbare woningen (woningbouwimpuls), stikstof, energietransitie, klimaataanpak. Vaak zijn aan dergelijke regelingen wel strenge voorwaarden én een verplichting tot cofinanciering verbonden. Door hierin samen op te trekken met de regio, zoals eerder al bij de Woondeal en nu het Verstedelijkingsakkoord SGE het geval is, vergroten we de kans om als Veldhoven aanspraak te maken op dergelijke rijksmiddelen;

HET UUR U

- Ook publiek-private samenwerkingen kunnen een mogelijkheid bieden om met minder gemeentelijke middelen toch bepaalde doelen te bereiken;
- Bestaande taken staan op dit moment al onder druk door gebrek aan middelen. Als er geen extra structurele inkomsten voor de nieuwe opgaven gevonden worden, zijn afwegingen nodig in bestaande taken of ambities.

HET
UUR
U

Slotwoord

Het begin van de komende bestuursperiode is het moment, het uur U, om wensen en ambities te bepalen tegen de achtergrond van de opgaven waar we als Veldhoven voor staan. Met dit overdrachtsdocument hebben we een globaal beeld willen geven van deze opgaven. Laat het een handreiking en inspiratie zijn die helpt bij het bepalen van de agenda en het maken van keuzes in de komende bestuursperiode én daarna.

Een ambitieuze gemeente is in staat om doelen te benoemen en die in de loop van de tijd te realiseren, waarbij ze flexibel meebeweegt met de toekomstige kansen en belemmeringen. Dat we die kansen en belemmeringen op onze weg vinden is een zekerheid. De ambtelijke organisatie wil hier graag samen met bestuur en samenleving mee aan de slag. Dat vraagt om een vitale en slagvaardige organisatie met verandervermogen en vakmanschap.